

MRSA - påvisning av bærerskap hos helsepersonell

1. Hensikt

Forhindre smittespredning av MRSA.

2. Ansvar

Ledere med personalansvar. Ledelsen har ansvar for at alle ansatte har kjennskap til prosedyren, samt at prosedyren følges for ansatte som under arbeid eller i løpet av permisjon, ferie eller annet fravær fra arbeidsstedet, kan ha blitt eksponert for MRSA.

3. Generelt

Meticillin **R**esistent **S**taphylococcus **A**ureus.

MRSA er gule stafylokokker som har utviklet resistens mot alle betalaktamantibiotika. Enkelte stammer kan i tillegg være resistente mot flere andre typer antibiotika.

I Norge ønsker man å unngå at MRSA spres i helseinstitusjoner og hos personer som er i kontakt med disse helsetjenestene.

4. Fremgangsmåte

4.1 MRSA-undersøkelse før arbeid

Dersom du svarer **ja** på et eller flere av punktene nedenfor skal du undersøkes for MRSA – **før** pasientrettet arbeid i en helseinstitusjon.

1	Har du tidligere fått påvist MRSA?	Ja	Nei
2	Har du i løpet av de siste 12 måneder <ul style="list-style-type: none"> • bodd i samme husstand som MRSA-positiv • hatt nærkontakt med MRSA-positive uten å bruke anbefalt beskyttelsesutstyr 		
3	Har du i løpet av de siste 12 måneder vært i land utenfor Norden hvor du har <ul style="list-style-type: none"> • vært innlagt i helseinstitusjon • fått omfattende undersøkelse eller behandling i en helsetjeneste (brudd på naturlige hud/slimhinner), annen kirurgi, inkl. tannbehandling • arbeidet som helsearbeider • oppholdt deg i barnehjem eller flyktningleir 		

Beskrivelse:

Før pasientrettet arbeid i en helseinstitusjon tas MRSA-prøve av alle som tidligere (uansett når) har fått påvist MRSA, men som senere **ikke** har hatt **tre negative** kontrollprøver **eller** som i løpet av de siste 12 måneder har:

- fått påvist MRSA (selv om senere kontrollprøver har vært negative), eller
- bodd i samme husstand som MRSA-positive, eller
- har arbeidet med en kjent MRSA-positiv pasient, der det ikke har vært praktisert adekvate smitteverntiltak, eks sykehus, sykehjem eller hjemmetjenesten.

eller som i løpet av siste 12 måneder har vært i land utenfor Norden og der har:

- vært innlagt helseinstitusjon, eller
- fått omfattende undersøkelse eller behandling i en helsetjeneste², eller
- arbeidet som helsearbeider³, eller
- oppholdt seg i barnehjem (adoptivbarn), flyktningleir eller fengsel⁴

I tillegg tas MRSA-prøve av alle som har kliniske symptomer på hud-/sårinteksjon eller som har kroniske hudlidelser, **og** som i løpet av de siste 12 måneder har:

- oppholdt seg sammenhengende i mer enn 6 uker i land utenfor Norden

Forklaring til kriteriene:

¹ Med *nær kontakt* menes kontakt som gir begrunnet mistanke om smitte, eksempelvis:

- hatt hudkontakt med kjent MRSA-positiv og en eller begge hadde sår
- flere ganger hatt hudkontakt med kjent MRSA-positiv (selv om begge har hel hud)
- arbeidet med en kjent MRSA-positiv pasient uten bruk av beskyttelsesutstyr (for eksempel i sykehjem eller i hjemmesykepleien)
- arbeidet i eller vært pasient i en helsetjeneste der det pågikk et MRSA-utbrudd

² Med omfattende undersøkelse eller behandling menes:

- at undersøkelsen/behandlingen har vært langvarig (flere timer)
- at fremmedlegemer har blitt ført gjennom hud eller slimhinner, eller lagt inn gjennom kroppsåpninger, eksempelvis kirurgiske inngrep (også i tannhelsetjenesten), dialyse, innleggelse av venekateter, urinkateter, dren, tube og lignende
- sårbehandling, eksempelvis suturering eller stell av større sår

Poliklinisk behandling som kun omfatter ikke invasive prosedyrer og undersøkelser (anleggelse av gips eller støttebandasjer, blodtrykksmåling, vanlig klinisk undersøkelse, otoskopi, m.m.) regnes **ikke** å medføre vesentlig MRSA-risiko.

³ Med *arbeidet som helsearbeider* menes alt pasientrettet arbeid i og utenfor helseinstitusjoner, for eksempel som primærlege, i hjemmetjenesten, i sykehjem eller sykehus, i bistands- eller nødhjulsarbeid.

⁴ Flere miljøer enn de nevnte kan ha økt forekomst av MRSA. MRSA-prøve tas dersom det fremkommer opplysninger om at pasienten har oppholdt seg i et miljø der det er økt risiko for å bli smittet med MRSA. Ny kunnskap kan føre til endringer i hvilke miljøer som nevnes spesifikt under dette punktet.

Personell som omfattes av denne prosedyren skal levere resultat av MRSA-undersøkelse til leder. Personell som skal arbeide i pasientrettet arbeid kan ikke begynne i slikt arbeid før negativt MRSA-prøvesvar foreligger. Personell som ikke skal arbeide med pasienter, men som skal forhåndsundersøkes i henhold til prosedyren, kan arbeide før prøvesvar foreligger.

4.2 Ansatte i døgnbemannet bolig og hjemmetjeneste

Forskrift om forhåndsundersøkelse gjelder ikke for helsetjenester utenfor sykehus og sykehjem. Det er imidlertid en generell plikt etter smittevernloven at man skal oppsøke lege og la seg undersøke dersom man antar seg smittet av allmennfarlig smittsom sykdom (her: MRSA infeksjon eller bærerskap).

4.3 Prøvetaking

Rekvisisjon:

Prøvene skal merkes med navn, fødselsnummer, lokalisasjon (nese, hals, sår, eksem, kateter osv.), dato og klokkeslett på selve prøvetakingsutstyret.

Det fylles ut vanlig rekvisisjon til Mikrobiologisk lab.

Det er nok med en rekvisisjon selv om det er flere prøver fra flere lokalisasjoner.

Det krysses av for prøvemateriale/prøve tatt fra, og for MRSA i feltet ønskede undersøkelser. I feltet: Kliniske opplysninger: skrives hvorfor prøven tas, og evt. antibiotikabruk.

Fremgangsmåte ved prøvetaking:

Prøvene tas med Amies transportmedium med tykk pensel (sort kork). Det skal alltid tas prøve fra **nese** (ytterst i begge nesebor, samme pensel) og **svelg**.

I tillegg tas prøve fra eventuelle andre relevante lokalisasjoner (sår, eksem og andre huddefekter, innstikksteder for fremmedlegemer).

For screening av helsearbeidere er det ikke nødvendig med perineumprøve.

4.4 Ansatte med MRSA og smittesporing

I helseinstitusjon:

Ansatte som blir funnet MRSA-positive skal ikke ha arbeid med pasientkontakt i sykehjem eller annen helseinstitusjon. De skal tilbys sanering. Inntil sanering er gjennomført anbefales omplassering eller sykemelding.

Smittesporing er aktuelt når MRSA oppdages uventet slik at smitteoverføring allerede kan ha skjedd på grunn av manglende smitteverntiltak. Fremgangsmåte og omfang av smitteoppsporing og håndtering av eventuelle utbrudd på sykehjem bestemmes av institusjonens ledelse og sykehjemets lege i samråd med kommunelegen og eventuelt smittevernpersonell (smittevernlege eller smittevernsykepleier) ved samarbeidende sykehus.

I bolig og hjemmetjeneste:

Ansatte i bolig og hjemmetjeneste som får påvist MRSA, skal tilbys sanering. Det anbefales at den ansatte tas ut av pasientrettet arbeid inntil sanering er avsluttet, men de generelle reglene om arbeidsforbud i forskrift om forhåndsundersøkelse mv. gjelder ikke for helsearbeidere i bolig og hjemmetjeneste.

Smitteoppsporing er aktuelt når MRSA oppdages uventet hos en bruker eller blant ansatte. Fremgangsmåte og omfang bestemmes av kommunelege i samråd med tjenestens ledelse og fastlege. Smittevernavdelingen kan kontaktes for rådgivning. Ansatte som omfattes av smittesporing kan fortsette sitt arbeid i boligen eller hjemmetjenesten, men bør unngå arbeid i annen helsetjeneste, inntil prøvesvar foreligger.

Oppheving av smitteverntiltak for ansatte:

Arbeidsgiver avgjør i samråd med kommunens smittevernlege når ansatte kan begynne i arbeid etter gjennomført sanering.

Det kan være aktuelt å la ansatte gå tilbake i arbeid straks saneringen er utført dersom de ikke har individuelle risikofaktorer for bærerskap:

- Sår
- Kroniske hudlidelser som gir defekt hud
- Fremmedlegemer som bryter hud -eller slimhinnebarrieren, eks urinveiskateter, dren og intravenøse katetre.

Kontrollprøver tas etter vanlig regime ved en, to og tre uker etter sanering.

NB: Det skal da tas det prøver fra nese, svelg og perineum. I tillegg tas prøve fra eventuelle andre relevante lokalisasjoner (sår, eksem og andre huddefekter, innstikksteder for fremmedlegemer).

5. Referanser

- [Nasjonalt Folkehelseinstitutt og Helsedirektoratet: MRSA-veilederen \(2009\)](#)
- [Forskrift om forhåndsundersøkelse av arbeidstakere innen helsevesenet – antibiotikaresistente bakterier \(1996\)](#)
- Sykehuset i Vestfold: MRSA – påvisning av bærerskap hos helsepersonell (2023)